

УДК 347.2/.3

О. О. Довбиш**ПРАВОВІ КАТЕГОРІЇ МАЙНА, МАЙНОВОГО СТАНУ,
МАЙНОВОГО СТАТУСУ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ
ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

Розглянуто різні підходи до поняття майна та їх вплив на статистику та динаміку правовідносин з його приводу. Зокрема, йдеться про наповненість цього поняття та його співвідношення з поняттям речей та майнових прав, значення для виявлення сутності ознаки майнової відокремленості юридичних осіб та їх майнової відповідальності. Доводиться необхідність обирати як орієнтир характеристики майна економічну підоснову цього поняття.

Ключові слова: майно, майновий стан, майнові права, майновий статус, речі, суб'єкти, об'єкти, правовий режим.

Постановка проблеми. Дослідження поняття майна відбувається, як правило, в контексті його бачення як об'єкта цивільних прав, що зумовлено його законодавчим регулюванням, наданим у ч. 1 ст. 190 ЦК України. Внаслідок того, що цього регулювання виявляється явно недостатньо, постають численні питання стосовно: а) того, в чому полягає його особливість як об'єкта, про що зазначається в ч. 1 ст. 190 ЦК України; б) співвідношення його з іншими об'єктами – речами, майновими правами, майновими комплексами; в) складу майна; г) прав на майно – порядку їх набуття, здійснення та припинення; д) суб'єктів, яким вони належать; е) правового режиму певних видів майна тощо.

Метою цієї статті є розгляд різних підходів до поняття майна та їх впливу на статистику та динаміку правовідносин з його приводу.

Виклад основного матеріалу. Крім того, традиційно дослідження будь-якого об'єкта цивільних прав стосується його вивчення як об'єкта цивільних правовідносин. Цілий пласт наукових праць присвячений співвідношенню понять «об'єкт права» та «об'єкт правовідносин». Майно зазвичай досліджується як об'єкт права власності, і тому наукові дискусії завжди точаться і з цього приводу. Це можна спостерігати і в найбільш ґрунтовній праці С. І. Шимон [1], присвяченій цьому питанню, і в численних наукових пошуках інших цивілістів, які прямо або опосередковано торкалися питань правової природи майна як об'єкта цивільних прав, – І. В. Спасибо-Фатеевої [2], І. В. Жилінкової [3], Я. М. Шевченко [4; 5], О. В. Дзери [6; 7], Н. С. Кузнецової [8], Р. А. Майданика [9], Ю. П. Пацурківського [10], Б. А. Акифі [11] та ін.

Майно по суті є не лише об'єктом цивільних прав, а й передумовою цивільних майнових відносин. Адже за відсутності в особи майна вона не може вступити у певні правовідносини, наприклад продати або заставити його.

Важливим для особи є не лише визначення правового режиму майна, що в неї є, а й те, яким чином вона набуває прав на це майно. І якщо наявність в особи майна піддається регулюванню за допомогою визначення прав на нього, які вона має і, відповідно, які здійснює, тобто це відносини статичні, то потрапляння до особи майна є динамічними відносинами, тобто відносинами цивільного обороту.

Припускається, що майно в особі завжди є. Про це свідчать такі вживані в законі терміни, як «все, що належить особі» і «на що може бути звернене стягнення». Тобто для права наявність в особі майна є презумпцією [12], хоча не виключається те, що в особі відсутнє майно (наприклад у ченців, які не можуть мати ніякого власного майна). А для юридичної особи наявність майна є однією із загальновизнаних ознак, властивих всім організаціям, – майнова відокремленість [13–15]. Майно в юридичній особі відіграє особливу роль, будучи і матеріальною базою її діяльності. Воно тісно пов'язане і з правами, які мають учасники юридичної особи – товариства. Тому майно товариств науковці часто пов'язують з виявленням сутності статутного капіталу і тих прав, які надаються часткою в ньому [16; 17]. Майно є показником можливостей, які можуть реалізувати дестинатори юридичної особи – установи [18], та спроможності будь-якої організації відповідати за своїми боргами. Від обсягу майна особи залежить її подальше існування, й у випадку недостатності в юридичній особі майна для розрахунків за своїми боргами (неплатоспроможність) може з'явитися така підстава для її припинення, як банкрутство.

Внаслідок такого правового зв'язку між поняттями майна та правового статусу, який має юридична особа, ймовірно, і виник термін «майновий статус особи» [19]. Він хоч і вживається в законодавстві, але вкрай рідко; під ним розуміється правовий режим майна. Наприклад, це спостерігається в законі України від 07.02.2002 № 3065-III «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу». Іноді навіть йдеться про організаційно-майновий статус учасників цивільних правовідносин, майновий статус подружжя. Та все ж частіше автори спираються на термін «майновий стан», що прийнятний як у приватному, так і в публічному правах.

У будь-якому разі вживана термінологія свідчить про намагання акцентувати увагу саме на тому, яке майно належить особі та на якому праві. По суті ж оперування терміном «майновий статус» особи обумовлено різноманітними причинами для різних правовідносин – не тільки цивільних. Щодо останніх, то важливим це є для притягнення особи до відповідальності [20–24], у разі поділу майна або виділу з нього частки тощо.

Відмінність між майновим статусом та правовим статусом особи полягає в тому, що особа може перебувати у різному правовому становищі, хоча її правовий статус при цьому не зазнає змін. Так, організація залишається юридичною особою й у випадку неплатоспроможності, але стан її майна такий, що безпосередньо відбивається на

правових можливостях, істотно звужуючи їх. Це полягає в контролюванні дій юридичної особи інституціями, які покликані відновити її майновий стан до рівня нормального учасника цивільного обороту, здатного відповідати за своїми боргами майном. Як наслідок, організаційна єдність такої юридичної особи також змінюється – її органи управління або мають звужену компетенцію, або взагалі припиняють свою діяльність. Це є наслідком втручання в управління юридичною особою таких «правових фігур», як арбітражний керуючий, розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатори, передбачених законом України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Результатом є й значне звуження можливостей для юридичної особи виступати в цивільному обороті. Проблематика припинення юридичних осіб висвітлювалася в українській цивілістиці у працях І. В. Спасибо-Фатєєвої [25], О. Р. Кібенко [26], І. М. Кучеренко [27], В. І. Крата [28], Н. Шевченко [29] та ін. Тобто майнова складова як ознака юридичної особи безпосередньо впливає на всі інші її ознаки впритуд до зміни правового статусу. Тому вченими і вбачався сенс у запровадженні поняття майнового статусу юридичної особи як показника, важливого для її діяльності взагалі.

Аналогічна ситуація складається стосовно майнового стану фізичної особи, крім тих негативних наслідків, які властиві лише юридичним особам, – припинення їх існування як суб'єктів права.

Специфіку має майно тих учасників цивільних правовідносин, які є публічними утвореннями або особами публічного права. Перебуваючи насамперед у сфері публічних відносин, держава і територіальні громади мають майно для виконання своїх функцій. Між тим ці утворення вступають і до численних цивільних майнових правовідносин [30; 31], беруть участь у цивільному обороті, реалізуючи своє майно на різних підставах або набуваючи майно, проводячи розрахунки або залучаючи кошти приватних осіб. Всі ці правовідносини, будучи приватними, перехресчуються з публічними, зокрема бюджетними, податковими, адміністративними тощо.

Взагалі для публічного права поняття майна також є вельми затребуваним. Особливо це стосується регулювання оподаткування майна, визначення його складу та надання оцінки під час приватизації та в інших випадках, передбачених публічним законодавством. Навіть вважається недоцільним використовувати для цілей оподаткування яке-небудь особливе визначення майна, пояснюючи це тим, що мета податкового права не полягає в регулюванні відносин між учасниками цивільного обороту з приводу використання матеріальних благ [32].

Отже, майно як об'єкт цивільних прав та правовідносин слід розглядати в різних ракурсах, не обмежуючись з'ясуванням самого цього поняття та його співвідношенням з іншими об'єктами права, такими, як речі та майнові права. Одним із напрямків аналізу майна мають бути джерела його формування в різних правових ситуаціях –

від вчинення будь-яких правочинів для задоволення повсякденних потреб приватних осіб до відшукування засобів поповнення майна юридичної особи задля відновлення її майнового стану.

В цивілістиці майно, будучи об'єктом прав, аналізується як певна сукупність інших об'єктів (речей, майнових прав тощо). Вбачається важливим врахувати розташування в ЦК України одразу після переліку об'єктів цивільних прав ст. 178 про їх оборотоздатність. З цього можна зробити висновок про те, що важливим є не сама по собі сутність того чи іншого об'єкта і навіть не відносини статичні, а те, як він перебуває в обороті. Не так важливо й те, що саме має особа, оскільки це піддається обліку для зовнішніх відносин, а не для здійснення власником своїх прав відносно свого майна, що становить зміст права власності відповідно до ст. 316 ЦК України. Адже власник діє на свій розсуд (за деякими винятками, встановленими законом, через припис власнику дотримуватися тих чи інших правил не стільки при використанні, скільки задля утримання певного майна, наприклад культурних цінностей). Щодо складових майна, то цей аспект регулюється законодавством про бухгалтерський облік та про опічку майна і, безумовно, не можна відвертати значення цих складових і для цивільних правовідносин.

У регулюванні майна український законодавець пішов традиційним шляхом, не враховуючи ті нарікання, які висловлювалися цивілістами ще в позаминулому сторіччі. Так, свого часу Ю. С. Гамбаров указував на недоліки такої законодавчої термінології у зв'язку з тим, що словом «майно» позначається два різних поняття: сукупність прав як одне ціле та окремі речі і права як складові частини цього цілого [33, с. 576–577]. Такий стан зберігався і за радянських часів, на що звертали увагу цивілісти [34, с. 102; 35, с. 147].

Найбільш поширеним є ототожнення майна з *речами*. Витоки цього мають своє походження в римському праві, на що переконливо вказує Р. Савіні, пов'язуючи таке бачення майна з суто конкретними, примітивними в нашому розумінні підходами. Тоді як майно розглядалися тільки матеріальні речі, корисні для людини, – ділянка землі, будинок, їстівні припаси, одяг [36, с. 53]. Так воно частково й було рецепційовано. В свою чергу, В. І. Сінайський доводив, що вузьке розуміння майна (ототожнення його з річчю) властиве австрійському праву, а широкіше – французькому, вплив якого і позначився на законодавстві Російської імперії [37, с. 69].

Саме так часто майно сприймається не тільки серед широкого загалу правників і звичайних людей, а й в ЦК України, де чимало норм містять термін «майно», тотожний терміну «річ» або «речі». Це не викликає жодного питання, крім термінологічного, адже не вбачається сенсу у вживанні різних термінів стосовно одного й того самого поняття. Взагалі не цілком зрозуміло, в яких випадках і чому законодавець вживає термін «річ», а в яких – «майно» [38].

Поширеним є погляд на майно як на сукупну цілісність майнових благ, що належать визначеній особі та мають певну єдність. В такому

контексті поняття майна збігається з поняттям складної речі або майнового комплексу. Так, ще в 1991 р. Верховний Суд України вказував, що при продажу житлового будинку вважається, що продається все разом – розташовані на прибудинковій території споруди (літні кухні, сараї тощо), насадження на земельній ділянці (п. 8 постанови Пленуму ВСУ від 04.10.1991 № 7 «Про практику застосування судами законодавства, що регулює право приватної власності громадян на жилий будинок»). А вже після прийняття нового ЦК України 2003 р., в якому вводиться нове поняття садиби (ст. 381), саме цей об'єкт вбирає в себе те, що раніше обіймало поняття житлового будинку.

В Українській традиції вживався термін «масток» стосовно садиби або ототожнення його з майном [39], оскільки це обумовлено походженням термінології. Український термін «масток» майже тотожний з польським *majatek*, а етимологічно «майно» пов'язане з «мати» [40, с. 358], хоча термінологія часто перехреснувалася. За визначенням В. Гомілевського, до поняття «масток» входить «земельне майно, яким управляють з одного господарського двору чи садиби... Під це поняття підводиться й безмасткове земельне майно, що становить окрему господарську одиницю, тобто земельну власність, котра належить одній юридичній особі (окремій особі, товариству, церкві, казні)» [41, с. 1]. Тобто і застосування цього терміна аналогічне термінам «майно» та «речі». Зокрема, про це можна стверджувати, виходячи з розділу X Литовського Статуту «Про мастки, які обтяжені боргами, і про заставу» [42].

На розвиток уявлень про поширення понять речі, зокрема складної, на майнові комплекси, варто навести позицію Вищого господарського суду України, яким у постанові від 05.04. 2011 № 2/150 зазначено, що, виходячи з системного аналізу чинного законодавства, цілісний майновий комплекс можна розглядати як складну річ, відповідно до ч. 1 ст. 188 ЦК України [43]. Тим ставиться знак рівності між складною річчю як різновидом речі, майном та майновим комплексом.

Крім означеної термінологічної різнобарвності, характеристика майна зазвичай стосується включених до його складу майнових прав. Проблема полягає в тому, що ототожнення майна з речами надає підстави для твердження про право власності на майно. Адже загальноприйнятим є те, що лише речі можуть належати особі на праві власності, а не майнові права і, тим більше, обов'язки. Якщо ж майно відповідно до легального його визначення включає майнові права та обов'язки, то виходить, що вони також можуть належати особі на праві власності, оскільки, за правилами формальної логіки, якщо ціле (майно) є об'єктом права власності, то і його частина (складова) має вважатися об'єктом права власності. Це і було б шляхом до визнання права власності на майнові права та обов'язки.

Однак це міркування не бездоганне, оскільки майно називається особливим об'єктом, а його розкриття через позначення як речі,

майнових прав та обов'язків не свідчить про те, що останні є складовими майна. Напевно, варто сприймати це як різні ракурси майна, які слід враховувати в сукупності при з'ясуванні його обсягу в певної особи. Можливо, саме в таких розглянутих аспектах і слід розуміти особливість майна як об'єкта права, на що вказується в ч. 1 ст. 190 ЦК України без пояснень сутності цієї особливості. Втім, і такий законодавчий прийом не є поодиноким, адже, наприклад, в ГК України також є норма про особливість такого об'єкта, як цінні папери (ч. 7 ст. 139).

При виявленні сутності майна як об'єкта цивільних прав слід обирати орієнтиром саме те, чи буде при цьому збережено економічну наповненість цього поняття. Принаймні саме економічна сутність майна передусім має враховуватися при з'ясуванні її правової форми закріплення. Перш за все необхідно виходити зі світового досвіду та економічної теорії права (Law and Economics), яка в цьому питанні жодних заперечень викликати не може (основоположником теорії став федеральний суддя США Ричард Познер [44]). Цивілісти пішли шляхом підтримки цієї теорії, вважаючи визначальною економічну природу об'єктів як потрібних суспільству цінностей [45, с. 365–366; 46, с. 66–68].

Таким чином, важливим є те, яким правовим механізмом забезпечується поняття майна як особливого об'єкта права і перш за все перебування його в обороті. Видається, що ключове значення тут має приділятися правовому режиму цього об'єкта. Акцент на правовий режим, а не на майновий стан або майновий статус дозволить врахувати динаміку відносин не лише з приводу майна, а й його закріпленості, статику, яка їм передує.

Список використаних джерел: 1. Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин : монографія / С. І. Шимон. – Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 663 с. 2. Спасибо-Фатєєва І. В. Поняття майна, майнових та корпоративних прав як об'єктів права власності / І. В. Спасибо-Фатєєва // Українське комерційне право. – 2004. – № 5. – С. 4–18. 3. Жилінкова І. В. Правовий режим майна членів сім'ї : монографія / І. В. Жилінкова. – Харків : Ксилон, 2000. – 398 с. 4. Право собственности в Украине / под ред. Я. Н. Шевченко. – Киев : Блицинформ, 1996. – 320 с. 5. Шевченко Я. Право приватної власності в Україні: проблеми і перспективи / Я. Шевченко // Українське комерційне право. – 2004 – № 5. – С. 19–24. 6. Дзера О. В. Право власності в Україні : навч. посіб. / [О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, О. А. Підпригора та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – 812 с. 7. Дзера О. В. Розвиток права власності громадян в Україні / О. В. Дзера. – Київ : Вентурі, 1996. – 272 с. 8. Кузнєцова Н. Власність як основа громадянського суспільства і демократичної держави / Н. Кузнєцова // Право України. – 2011. – № 5. – С. 4–12. 9. Майданик Р. А. Довірча власність в Україні: європейські стандарти і перспективи / Р. А. Майданик // Право України. – 2014. – № 2. – С. 105–113. 10. Пацурківський Ю. П. Основні концептуальні підходи до визначення поняття «майно» / Ю. П. Пацурківський // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2007. – Вип. 427 : Правознавство. – С. 53–54. 11. Акифі Б. А. Механізми розвитку правових позицій Європейського

- суду з прав людини в тлумаченні інституту права власності / Б. А. Акифі // Наукові праці МАУП. – 2010. – Вип. 1 (24). – С. 292–295. **12.** Ульянівська О. Правові фікції і правові презумпції: єдність та відмінність / О. Ульянівська // Право України. – 2005. – № 6. – С. 101–102. **13.** Акіменко Ю. Ю. Майнова відокремленість юридичної особи приватного права у контексті сучасності / Ю. Ю. Акіменко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. – 2013. – № 5. – С. 104–106. **14.** Кравчук О. Майновий аспект правового статусу юридичних осіб за новим Цивільним кодексом України / О. Кравчук // Право України. – 2003. – № 12. – С. 86–88. **15.** Форитор Т. М. Право власності як гарантія майнової самостійності юридичних осіб [Електронний ресурс] / Т. М. Форитор. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=45846>. **16.** Кравчук В. Поняття статутного капіталу юридичної особи / В. Кравчук // Право України. – 2006. – № 12. – С. 48–52. **17.** Смітюх А. Щодо впровадження категорій корпоративного капіталу та оголошеного корпоративного капіталу господарських товариств до корпоративного права / А. Смітюх // Правова держава. – 2014. – № 7. – С. 45–49. **18.** Жигалкін І. П. Правовий режим майна установ / І. П. Жигалкін // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 7. – С. 103–106. **19.** Шимон С. І. Теоретичні та практичні проблеми визначення складу «майна» як об'єкта цивільних правовідносин / С. І. Шимон // Вісник Академії адвокатури. – 2012. – № 1 (23). – С. 61–66. **20.** Спасибо-Фатєєва І. Проблеми відповідальності в акціонерних товариствах / І. Спасибо-Фатєєва, Д. Луспеник // Юридичний радник. – 2006. – № 3. – С. 29–34. **21.** Подцерковний О. Щодо питання про майнову відповідальність установ / О. Подцерковний // Право України. – 2005. – № 9. – С. 43–46. **22.** Актуальні питання виконавчого провадження : практ. посіб. / під ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Київ : Центр комерц. права, 2009. – 80 с. **23.** Журавська В. Порядок звернення стягнення на майно боржника – юридичної особи / В. Журавська // Юридичний радник. – 2005. – № 5. – С. 47–50. **24.** Шуба Б. В. Відповідальність учасників господарського товариства як засіб захисту інтересів його кредиторів (порівняльно-правовий аналіз німецького і українського права) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Шуба Борис Володимирович. – Харків, 2005. – 21 с. **25.** Спасибо-Фатєєва І. В. Припинення юридичних осіб / І. В. Спасибо-Фатєєва // Юридичний радник. – 2005. – № 1. – С. 29–36. **26.** Кібенко О. Р. Новий погляд на інститут реорганізації / О. Р. Кібенко // Проблеми законності. – 2005. – Вип. 76. – С. 46–50. **27.** Кучеренко І. М. Правове регулювання реорганізації підприємницьких юридичних осіб (сучасність і проблеми кодифікації) / І. М. Кучеренко // Держава і право. – 2002. – Вип. 15. – С. 236–240. **28.** Крат В. Правове регулювання окремих аспектів ліквідації юридичної особи / В. Крат // Нотаріат для вас. – 2010. – № 9. – С. 52–57; № 10. – С. 70–77. **29.** Шевченко Н. Роль органів господарського товариства в процесі його припинення шляхом реорганізації / Н. Шевченко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 9. – С. 38–42. **30.** Іванов С. О. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах (на прикладі Міністерства оборони України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Іванов Сергій Олександрович. – Київ, 2009. – 25 с. **31.** Первомайський О. О. Проблематика участі суб'єктів публічного права в договірних відносинах / О. О. Первомайський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – Вип. 22, ч. 1, т. 1. – С. 201–204. **32.** Чуркін А. В. Поняття «майно» в цивільному та податковому праві [Електронний ресурс] / А. В. Чуркін. – Режим доступу: <http://alls.in.ua/11520-ponyattya-majjno-v-civilnomu-ta-podatkovomu-pravi.html>. **33.** Гамбаров Ю. С. Курс

гражданского права. Часть общая. Т. 1 / Ю. С. Гамбаров. – СПб. : Тип. М. М. Станюлевича, 1911. – 781 с. **34.** Советское гражданское право / под ред. Д. М. Генкина, Я. А. Куника. – М. : Высш. шк., 1967. – 560 с. **35.** Советское гражданское право. Т. 1 / отв. ред. О. С. Иоффе, Ю. К. Толстой, Б. Б. Черепахин. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1971. – 472 с. **36.** Саватье Р. Теория обязательств / Р. Саватье ; пер. с фр. и вступ. ст. Р. О. Халфиной. – М. : Прогресс, 1972. – 440 с. **37.** Синайский В. И. Русское гражданское право. Вып. 1. Общая часть. Вещное право. Авторское право. – 2-е изд., испр. и доп. / В. И. Синайский. – Киев : Типо-литогр. «Прогресс», 1917. – 258 с. **38.** Соловьев А. Н. Вещь или имущество (к проблеме объекта правоотношения частной собственности) / А. Н. Соловьев // Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 93-й річниці з дня народж. В. П. Маслова, Харків, 27 лют. 2015 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Харків. обл. осередок всеукр. громад. орг. «Асоц. цивілістів України». – Харків : Право, 2015. – С. 180–183. **39.** Маєток // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Маєток>. **40.** Етимологічний словник української мови : в 7 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; [редкол.: О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1983– . – Т. 3. Кора – М / уклад.: Р. В. Болдирев та ін. – 1989. – 552 с. **41.** Гомилевский В. Организация хозяйства : пособие для устройства русских имений / В. Гомилевский. – СПб. : Изд-е П. П. Сойкина, 1901. – 336 с. **42.** Ісманіцька Т. І. Заставні правовідносини за першим литовським статутом 1529 р. [Електронний ресурс] / Т. І. Ісманіцька // Радник : укр. юрид. портал. – Режим доступу: <http://radnik.info/statti/250-istoriuprava/14981-----1529-.html>. **43.** Постанова Вищого господарського суду України від 05.04.2011 № 2/150 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/14881673>. **44.** Познер Р. А. Экономический анализ права : в 2 т. Т. 1 / Ричард А. Познер ; пер. с англ. под ред. В. Л. Тамбовцева. – СПб. : Экон. шк., 2004. – XX, 522 с. **45.** Чеговадзе Л. А. Система и состояние гражданского правоотношения : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Чеговадзе Людмила Алексеевна. – М., 2005. – 585 с. **46.** Махінчук В. М. Приватноправове регулювання підприємницьких відносин в Україні / В. М. Махінчук. – Київ : Юрінком Інтер, 2013. – 320 с.

Надійшла до редколегії 14.08.2015

Довбыш А. О. Правовые категории имущества, имущественного состояния, имущественного статуса и их значение для прав участников гражданских правоотношений

Рассмотрены различные подходы к понятию имущества и их влияние на статику и динамику правоотношений с ним. В частности, речь идёт о наполненности этого понятия и его соотношении с понятием вещей и имущественных прав, значении для выявления суцности признака имущественной обособленности юридических лиц и их имущественной ответственности. Доказывается необходимость избирать в качестве ориентира характеристики имущества экономическую подоплёку этого понятия.

Ключевые слова: имущество, имущественное состояние, имущественные права, имущественный статус, вещи, субъекты, объекты, правовой режим.

Dovybsh O. O. Legal categories of property, property state, property status and their significance to the rights of civil legal relations' participants

The article focuses on the issues that arise in the application of the norm that regulates the concept of property as the object of civil rights, in particular regarding: its features as such; composition; correlation with other objects – things, property rights, property complexes; rights to property and their subjects; legal regime of certain types of property, etc.

Besides, special attention is focused on the fact that the property is not only the object of civil rights, but also a prerequisite of civil property legal relations; on the importance of defining the legal regime of the property and the procedure for acquiring the rights to it; on property isolation as one of the generally recognized features of a legal entity and material base of its activities.

It is assumed that due to legal relationship between the concepts of the property and the legal status of that the legal entity has, there is the term «property status of a person», which is used in the legislation and which refers to the legal regime of the property. It turns out that the difference between property status and legal status of a person is that a person may be in a different legal position, although the legal status in this case is not changed.

The author stresses on the importance of the concept of the property and public law, in particular concerning the regulation of property taxation, determining its composition and providing assess under the privatization and in other cases stipulated by public legislation.

An argument in favor of the significance of the property stays in circulation. Its understanding in the static is reduced to a view on the total integrity of property wealth owned by a designated person and having a certain unity. In this context, the concept of the property coincides with the notion of a complex thing or property complex. The term «estate» was used in the Ukrainian tradition regarding to the homestead or its identification with the property. Characteristics of the property are usually applied to its rights included to the composition. While detecting the nature of the property as the object of civil rights we should choose as a benchmark the fact whether it will save the economic fullness of this concept.

It is concluded about the importance of legal instruments that provide the concept of property as a special object of law and, above all, its being in circulation. It is emphasized on the key significance of the legal regime of this object, but not the property state or property status.

Keywords: property, property state, property rights, property status, things, subjects, objects, legal regime.

